

ΑΜΦΙΒΙΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΕΥΧΟΣ 91 • ΕΥΡΩ 1,25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

Δίκτυο NATURA 2000

Μύθοι και πραγματικότητα
για τις επιτρεπόμενες χρήσεις

Οικονομικά και κοινωνικά οφέλη

Προς μία ευρωπαϊκή
κοινωνία της ανακύκλωσης

Σύμβαση Ραμσάρ
40 έτη από την υπογραφή της

Σε αυτό το τεύχος

Δίκτυο NATURA 2000. Μύθοι και πραγματικότητα για τις επιτρεπόμενες χρήσεις. Στις περιοχές του Δικτύου απαιτείται χωροθέτηση με τη δημιουργία ζωνών, στις οποίες θα καθορίζεται με ακρίβεια και σαφήνεια το τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται (σελ. 3-4).

Ποια είναι τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη που πηγάζουν από το Δίκτυο NATURA 2000; Παρότι περιορισμένες σε αριθμό, οι μελέτες και οικονομικές αναλύσεις της ΕΕ καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα οφέλη υπερκαλύπτουν το κόστος λειτουργίας του (σελ. 5-10).

Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία της ανακύκλωσης. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ανακύκλωσης αποβλήτων, οι βασικές αρχές και ειδικές νομοθετικές διατάξεις, το εθνικό νομικό πλαίσιο (σελ. 11-15).

Τα 40 έτη από την υπογραφή της, το 1971, γιορτάζει φέτος, με σειρά δράσεων και εκδηλώσεων, η Σύμβαση Ραμσάρ (σελ. 16).

Μύθοι και πραγματικότητα

Με αφορμή τη συζήτηση που αφορά στον Νόμο 3937/2011 για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, είναι σκόπιμη η διεκρίνιση ορισμένων θεμάτων που αφορούν στο Δίκτυο NATURA 2000, για τη δημιουργία και διαχείριση του οποίου η Ελλάδα έχει αναλάβει συγκεκριμένες υποχρεώσεις.

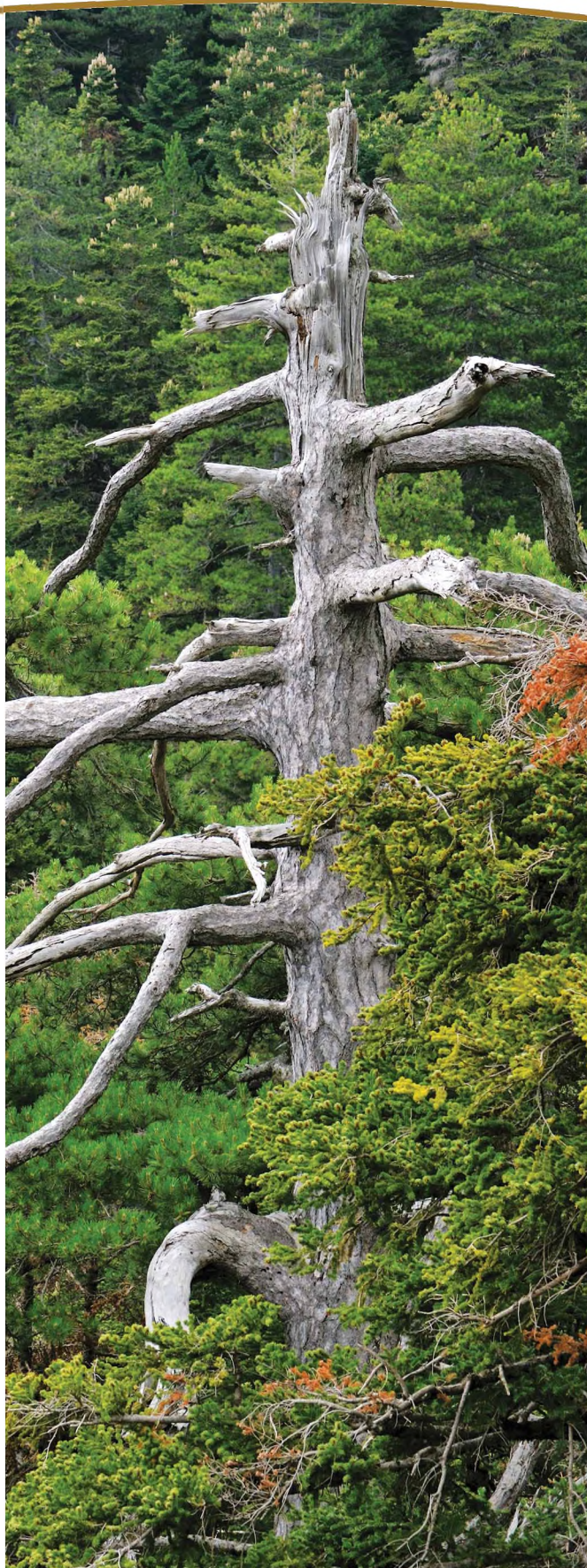
Το 1992 η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, μετά από διαβούλευση πέντε ετών με τα κράτη μέλη, εξέδωσε την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ (γνωστή ως Οδηγία των Οικοτόπων), η οποία προέβλεπε την ίδρυση ενός συνεκτικού οικολογικού δικτύου για την εξασφάλιση καλής κατάστασης διατήρησης συγκεκριμένων τύπων οικοτόπων και πληθυσμών φυτών και ζώων, με σκοπό τη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε Κοινοτικό επίπεδο. Η Οδηγία συνοδευόταν από παραρτήματα, εκ των οποίων, το Παράρτημα Ι περιλάμβανε τους τύπους οικοτόπων και το Παράρτημα ΙΙ τα είδη φυτών και ζώων, εκτός των πτηνών, Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Συνεπώς, σκοπός του Δικτύου NATURA 2000 είναι η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Βασικό κριτήριο για την επιλογή μιας περιοχής ως υποψήφιας προς ένταξη στο Δίκτυο NATURA 2000 ήταν η ύπαρξη, εντός των ορίων της, οικοτόπων και ειδών που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα Ι και ΙΙ της Οδηγίας αντίστοιχα.

Φθινόπωρο στην Καστανιά Τρικάλων, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

Τα απαιτούμενα, για την εξασφάλιση μιας ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος, μέτρα καθορίζονται, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας, από το κάθε κράτος μέλος, το οποίο συνυπολογίζει τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες κάθε περιοχής.

Οι περιοχές που εντάσσονται στο Δίκτυο NATURA 2000 δεν είναι κλασικές προστατευόμενες περιοχές, αλλά Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (Special Areas of Conservation - SAC). Δεν απαγορεύεται a priori καμία από τις υφιστάμενες χρήσεις, διότι η βιοποικιλότητα αναπτύχθηκε και με την παρουσία του ανθρώπου, ενώ για κάθε τυχόν νέα χρήση, απαιτείται, όπως άλλωστε σε όλες τις περιπτώσεις, εκτίμηση των επιπτώσεων, κυρίως για τους τύπους οικοτόπων και τα είδη Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Περαιτέρω, προβλέπεται η εφαρμογή μέτρων διατήρησης και διαχείρισης των οικοτόπων και ειδών. Απαιτείται, επίσης, η χωροθέτηση των χρήσεων, με τη δημιουργία ζωνών, στις οποίες θα καθορίζεται με ακρίβεια και σαφήνεια το τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται. Όσον αφορά στην οικιστική δραστηριότητα, πρέπει να επιτρέπεται μόνο στην οριοθετημένη οικιστική ζώνη.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η χωροθέτηση των χρήσεων, το χωροταξικό σχέδιο, δεν θα πρέπει να αφορά μόνο στις περιοχές του Δικτύου, αλλά σε όλη τη χώρα. Η Ελλάδα είναι η

Μαύρη πεύκη στο όρος Ταΰγετος, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

μόνη χώρα της Ευρώπης που δεν διαθέτει χωροταξικό σχεδιασμό με σαφή χωροθέτηση των χρήσεων στην επικράτεια, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, των αρχαιολογικών χώρων, αλλά και της πολύτιμης αρόσιμης γης. Είμαστε η μόνη χώρα όπου ο καθένας, αν διαθέτει τέσσερα στρέμματα, ή δύο στρέμματα κοντά σε δρόμο και εφόσον η έκταση δεν είναι δασική, μπορεί να κτίσει κατά το δοκούν. Με αυτόν τον τρόπο και με την κατασκευή διηθητικών βόθρων, λόγω αδυναμίας κεντρικής αποχέτευσης και εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού, έχουν μολυνθεί και ρυπανθεί τα υπόγεια νερά πολλών περιοχών, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις είναι ακατάλληλα για ύδρευση και άρδευση. Κατοικούμε σε μία από τις ομορφότερες χώρες της Ευρώπης, με ένα υπέροχο φυσικό περιβάλλον, με μια τεράστια βιοποικιλότητα ειδών, φυσικών οικοσυστημάτων και τοπίων, με ένα θαυμάσιο κλίμα και αξιοζήλευτη γεωγραφική θέση και την καταστρέφουμε ασύστολα και αλόγιστα. Τη μεγαλύτερη ευθύνη έχει το κράτος και οι εκάστοτε κυβερνώντες, οι οποίοι, όχι μόνο δεν φρόντισαν να καταπνίξουν την έμφυτη ανθρώπινη πλεονεξία, αλλά σε αρκετές περιπτώσεις, έμμεσα, την ενθάρρυναν. Για αυτό είναι εκ των ων ουκ άνευ η αυστηρή, χωρίς «παραθυράκια», χωροθέτηση των χρήσεων. Τότε θα είναι δυνατή και η πρόβλεψη αυστηρών κυρώσεων, ώστε κανείς να μην μπορεί ή έστω να διανοηθεί να παραβεί τους κανόνες της οριοθέτησης.

Οι περιοχές του Δικτύου NATURA 2000, στο πλαίσιο μιας ορθής διαχείρισης, μπορούν να συμβάλλουν, όχι μόνο στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του τοπίου, αλλά και στην προσπάθεια για μια βιώσιμη, φιλική προς το περιβάλλον, ανάπτυξη. Μπορούν να αποτελέσουν την ευκαιρία για προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού, για ενίσχυση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ), για ανάπτυξη της οικοτεχνίας και μικρών βιοτεχνιών, οικογενειακών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και έργων υποδομής, με άντληση σημαντικών κονδυλίων από τα διάφορα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ (Ταμείο Συνοχής, Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, LIFE+ κ.ά.). Συνεπώς, το Δίκτυο NATURA 2000, όχι μόνο δεν αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη, αλλά εργαλείο για μια βιώσιμη, φιλική προς το περιβάλλον ανάπτυξη, τα οφέλη της οποίας θα διαχέονται και θα τα καρπώνεται ο τοπικός πληθυσμός.

Οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ έχουν υπολογίσει τις ετήσιες δαπάνες για τη διαχείριση των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 σε 5,7 δισεκατομμύρια. ευρώ.

Σπύρος Ντάφης

Τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη

Δρυοδάσος στη Ροδόπη, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Καθώς η δημιουργία του Δικτύου NATURA 2000 πλησιάζει στην ολοκλήρωσή της, η διασφάλιση της διατήρησης και αειφορικής διαχείρισης των περιοχών που εντάσσονται σε αυτό βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

Η διασφάλιση αυτή απαιτεί συχνά βασικές επενδύσεις, έργα αποκατάστασης, συμφωνίες με τοπικούς εμπλεκόμενους παράγοντες ή άλλες παρεμβάσεις. Η εκτίμηση του αντίστοιχου κόστους αποτελεί κύριο προαπαιτούμενο προκειμένου να εξοικονομηθούν επαρκείς πόροι για την υλοποίηση των μέτρων διατήρησης και μάλιστα στον κατάλληλο χρόνο. Η ΕΕ εκφράζει έντονο ενδιαφέρον για το θέμα αυτό, καθώς η Οδηγία των Οικοτόπων είναι από τις λίγες που περιλαμβάνουν την απαίτηση προς την ΕΕ να χρηματοδοτήσει μέρος του κόστους από τον προϋπολογισμό της (Άρθρο 8, Οδηγία 92/43/ΕΟΚ).

Ποια είναι όμως τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη που πηγάζουν από το Δίκτυο NATURA 2000; Παρότι περιορισμένες σε αριθμό, οι μελέτες και οικονομικές αναλύσεις που έχουν εκπονηθεί στην ΕΕ καταλήγουν όλες στο συμπέρασμα ότι τα οφέλη υπερκαλύπτουν τα έξοδα λειτουργίας του Δικτύου.

Για τη διερεύνηση της σχέσης κόστους-οφέλους του Δικτύου NATURA 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πραγματοποίησε το 2010 μελέτη, με σκοπό να υποστηρίξει τη χρηματοδότηση του Δικτύου. Οι στόχοι της μελέτης αφορούσαν σε:

- ακριβή προσδιορισμό του κόστους διαχείρισης του Δικτύου σε όλη την ΕΕ,
- ενίσχυση της ενημέρωσης σχετικά με τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη,
- ανάπτυξη μεθοδολογίας βελτίωσης της εκτίμησης του κόστους και του οφέλους του Δικτύου.

Εκτιμώντας το κόστος του Δικτύου NATURA 2000

Το πρώτο μέρος της μελέτης που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί την επικαιροποίηση της εκτίμησης του κόστους υλοποίησης του Δικτύου που έγινε το 2004, το οποίο ανερχόταν σε 6,1 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως για την ΕΕ (25 κράτη μέλη).

Σχετικό ερωτηματολόγιο στάλθηκε στα κράτη μέλη το 2008, με σκοπό τη συλλογή πρόσφατων δεδομένων. Με βάση τις απαντήσεις των 25 κρατών μελών, η προσεγγιστική εκτίμηση

για 27 κράτη μέλη ήταν 5,7 δισεκατομμύρια ευρώ, αρκετά κοντά δηλαδή στην προηγούμενη εκτίμηση. Κατά μέσο όρο, το 33% του κόστους προορίζεται για εφάπαξ επενδύσεις σε υποδομές, απαλλοτριώσεις κ.ά. Το υπόλοιπο 67% προορίζεται για τα πάγια ετήσια έξοδα, όπως ο σχεδιασμός, η διαχείριση οικοτόπων και ειδών, η παρακολούθηση κ.λπ.

Ωστόσο, η εκτίμηση αυτή θεωρείται μετριοπαθής, καθώς στηρίχθηκε περισσότερο στους υφιστάμενους πόρους και λιγότερο στο απαιτούμενο κόστος ολοκλήρωσης και διαχείρισης του Δικτύου.

Το αποτέλεσμα των διαφορετικών παραδοχών και μεθόδων αξιολόγησης φαίνεται στο παράδειγμα της Ισπανίας, η οποία κατέθεσε δύο ποσά: το ένα βασισμένο σε πραγματικά έξοδα, το άλλο σε απαιτούμενα. Το πρώτο ήταν 1 δισεκατομμύριο ευρώ/έτος ή 70 ευρώ/ha/έτος, ενώ το δεύτερο ανήλθε σε 1,5 δισεκατομμύριο ευρώ/έτος ή 110 ευρώ/ha/έτος, σχεδόν 50% περισσότερο.

Για όλα αυτά, η γενική εκτίμηση είναι ιδιαίτερος αδρομερής ώστε να χρησιμοποιηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις διαπραγματεύσεις της για δέσμευση κονδυλίων της ΕΕ για το Δίκτυο NATURA 2000 στην επόμενη οικονομική περίοδο (2014-2020). Επιπλέον, η εκτίμηση των 5,7 δισεκατομμυρίων ευρώ/έτος είναι σχεδόν τέσσερις φορές υψηλότερη από την πιθανή ετήσια συμμετοχή στον παρόντα προϋπολογισμό της ΕΕ.

Οι παραπάνω εκτιμήσεις θα ενισχύσουν την ανάγκη της οικονομικής στήριξης του Δικτύου σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Επίσης, θα δώσουν τροφή για συζήτηση σχετικά με το πώς θα βελτιωθεί η «ολοκληρωμένη προσέγγιση» για τη χρηματοδότηση του Δικτύου NATURA 2000, μέσω της οποίας παρέχεται στήριξη από μεγάλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, όπως τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και για το εάν απαιτείται ένα κονδύλιο αποκλειστικά για τη φύση.

Ελάφια στην Πάρνηθα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

Δάσος κεφαλληνιακής ελάτης στην Οίτη, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

Η έως σήμερα εμπειρία δείχνει ότι δεν γίνεται επαρκής αξιοποίηση των ευκαιριών χρηματοδότησης από τα χρηματοδοτικά μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα αίτια είναι μάλλον αρκετά. Καταρχήν, ίσως είναι δύσκολο να απορροφηθούν κονδύλια από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, διότι τα έργα δεν είναι σε θέση να αναδείξουν ότι η επένδυση στο Δίκτυο NATURA 2000 αποφέρει κοινωνικά και οικονομικά οφέλη στην αντίστοιχη περιοχή. Επίσης, οι τοπικές αρχές πιθανόν δεν κατέχουν επαρκείς πληροφορίες για τον τρόπο επένδυσης στο Δίκτυο NATURA 2000 (εξαιτίας π.χ. έλλειψης διαχειριστικών σχεδίων στις περιοχές τους). Επίσης, ενδεχομένως να υπάρχει έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού για την αίτηση, αλλά και τη διαχείριση παρόμοιων κονδυλίων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ανταποκριθεί στα αποτελέσματα της έρευνας και στον τρόπο με τον οποίο δύναται να βελτιώσει την απορρόφηση των κονδυλίων της, επιχειρώντας νέα προβολή της χρηματοδότησης του Δικτύου το 2011.

Εκτιμώντας τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη του Δικτύου NATURA 2000

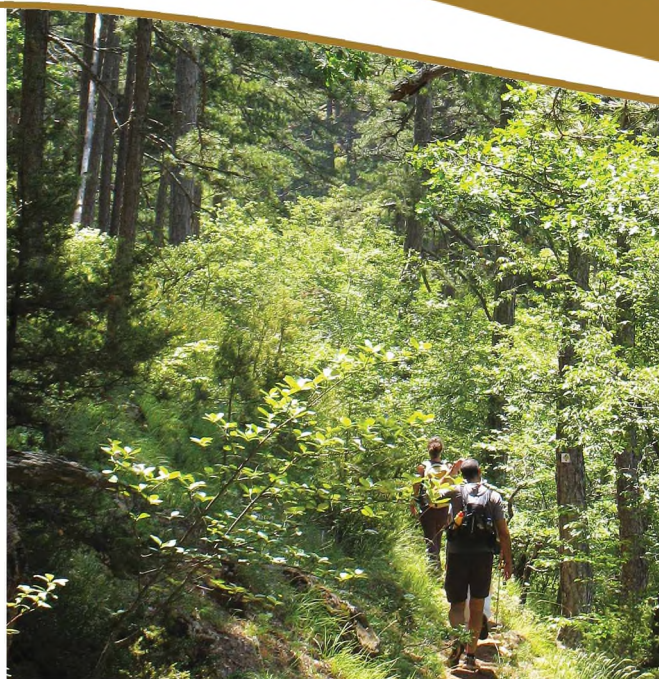
Το δεύτερο μέρος της μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επικεντρώνεται στα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από το Δίκτυο NATURA 2000, καθώς είναι βέβαιο ότι οι περιοχές του Δικτύου, εκτός από τον κύριο ρόλο που διαδραματίζουν στην προστασία της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη, είναι σε θέση να παράσχουν και άλλα οφέλη και υπηρεσίες στην κοινωνία: βοηθούν στην αποθήκευση και τον καθαρισμό του νερού, στην αποθήκευση άνθρακα, παρέχουν προστασία από τις πλημμύρες και τη διάβρωση. Φιλοξενούν επίσης είδη με οικονομική σημασία, όπως επικονιαστές, θηράματα, ψάρια κ.λπ., ενώ παρέχουν και πολλές δυνατότητες για τουρισμό, αναψυχή, έρευνα και εκπαίδευση.

Ωστόσο, τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη γίνονται ελάχιστα αντιληπτά και δεν είναι ευρέως αναγνωρίσιμα, παρά τη γενική ενίσχυση της αναγνώρισης των αξιών και υπηρεσιών των οικοσυστημάτων στον άνθρωπο τα τελευταία έτη.

Η αξιολόγηση των ωφελειών που πηγάζουν από το Δίκτυο NATURA 2000 θα συμβάλει στην άμβλυνση της λανθασμένης εντύπωσης ότι το Δίκτυο μόνο οικονομικά εμπόδια επιφέρει και θα καταδείξει ότι, με κατάλληλη διαχείριση, είναι δυνατόν να ανταποδώσει τμήμα του κόστους διατήρησής του.

Η προβολή της κοινωνικής και οικονομικής αξίας του Δικτύου θα ενισχύσει την τοπική αποδοχή του. Θα συμβάλει, επίσης, στη διασφάλιση πρόσθετων πόρων από χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Λαμβάνοντας αυτό υπόψη, η μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξέτασε διάφορες πρωτοβουλίες που έχουν σκοπό την εκτίμηση των κοινωνικών και οικονομικών

Αναψυχή στη Βάλα Κάλντα, φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

Καινοτόμες χρήσεις των κονδυλίων της ΕΕ για το Δίκτυο NATURA 2000

Η μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρουσιάζει παραδείγματα καινοτόμων έργων, τα οποία η ΕΕ έχει συγχρηματοδοτήσει από κονδύλια εκτός του LIFE+.

Εκβολή ποταμού *Weser*, Γερμανία:

Με σκοπό τη συμβατότητα της διατήρησης των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην εκβολή του ποταμού *Weser* με τις πολλές χρήσεις γης, οι αρχές της πόλης Βρέμης αποφάσισαν την ανάπτυξη και υλοποίηση ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης για όλη την περιοχή, με πόρους από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Προτεραιότητα 2: «Ενεργοποίηση αστικής οικονομίας και ποιότητα ζωής». Το συνολικό κόστος του έργου ανέρχεται σε 5 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων το 50% θα προέλθει από το ΕΤΠΑ. Το ολοκληρωμένο σχέδιο, το οποίο θα αναπτυχθεί με τη στενή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων ομάδων, έχει ως στόχο τον συμβιβασμό όλων των συμφερόντων δια μέσου στρατηγικού σχεδιασμού. Τα μέτρα που θα εφαρμοστούν θα βελτιώσουν την κατάσταση διατήρησης της περιοχής του Δικτύου NATURA 2000 και παράλληλα θα στηρίξουν τις οικονομικές δραστηριότητες, όπως την αλιεία, τις πλωτές μεταφορές, την αναψυχή. Τελικός σκοπός είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Βρέμης, μέσω ενός ολοκληρωμένου και κατ' επέκταση πιο αποτελεσματικού μοντέλου χρήσης γης. Τελικά, αναμένεται η βελτίωση της ποιότητας ζωής και απασχόλησης στην περιοχή.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Δίκτυο NATURA 2000, Σλοβενία:

Το συνολικό ποσοστό των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 ανέρχεται σε 35,5% του εδάφους της Σλοβενίας. Από το ποσοστό αυτό, το 70,6% είναι δασική έκταση και το 22,1% γεωργική. Το κράτος κατέληξε στο ότι ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος για τη διασφάλιση της διατήρησης των περιοχών του Δικτύου ήταν η κατανομή της ευθύνης διαχείρισής τους μεταξύ των αντίστοιχων εθνικών φορέων για κάθε σχετικό τομέα (γεωργία, δάση, νερά κ.λπ.). Ως αποτέλεσμα, υιοθέτησε εθνικό επιχειρησιακό πρόγραμμα διαχείρισης του Δικτύου NATURA 2000 για τη χρονική περίοδο 2007-2013, το οποίο καθορίζει τους στόχους διατήρησης σε κάθε περιοχή, τα απαιτούμενα μέτρα και τους τομείς που θα αναλάβουν την υλοποίησή τους. Με οριζόντιες συνδέσεις με άλλα κρατικά προγράμματα, η διαχείριση των περιοχών του Δικτύου αποτελεί ολοκληρωμένο τμήμα της αγροτικής και περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής της Σλοβενίας, γεγονός που επιτρέπει την πρόσβαση σε διάφορα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ. Το ήμισυ των απαιτούμενων πόρων (146,9 εκατομμύρια ευρώ) για την υλοποίηση του διαχειριστικού προγράμματος του Δικτύου NATURA 2000 θα αντληθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (57,3 εκατομμύρια ευρώ), το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (21 εκατομμύρια ευρώ) και το LIFE+ (16,1 εκατομμύρια ευρώ).

ωφελειών του Δικτύου. Βρέθηκε ότι οι περισσότερες μελέτες επικεντρώνονται στον υπολογισμό του οφέλους με όρους εισοδήματος και ευκαιριών απασχόλησης που δημιουργούνται από τον τουρισμό και την αναψυχή, αγνοώντας τα έμμεσα οφέλη, όπως ο καθαρισμός του νερού ή η αντιπλημμυρική λειτουργία. Ακόμη όμως και στις περιπτώσεις αυτές, όλες οι μελέτες συμπεραίνουν ότι τα οφέλη από τις προστατευόμενες περιοχές, όπως αυτές του Δικτύου NATURA 2000, ξεπερνούν το κόστος διαχείρισής τους. Ωστόσο, υπάρχουν ελάχιστες μελέτες ανάλυσης κόστους-οφέλους, ώστε να σχηματισθεί αποκρυσταλλωμένη άποψη για τα οφέλη που συνδέονται με το Δίκτυο NATURA 2000.

Οι στόχοι της μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε σχέση με τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη, συνοψίζονται στα ακόλουθα:

Παραδείγματα εκτίμησης των ωφελειών του Δικτύου NATURA 2000

Τα οφέλη που αποδίδει το Δίκτυο NATURA 2000 στην **Ολλανδία** εκτιμήθηκαν σε 4.000 ευρώ/ha/έτος περίπου. Η αναψυχή, ο τουρισμός, αλλά και ευρύτερες λειτουργίες των οικοσυστημάτων αποτελούν σπουδαίους παράγοντες, καθώς αντιπροσωπεύουν μη-χρηστικά οφέλη. Επεκτείνοντας το ακαθάριστο κέρδος όλων των περιοχών του Δικτύου στην Ολλανδία (~ 1,1 εκατομμύριο εκτάρια), υπολογίζεται το ποσό των 4,5 δισεκατομμυρίων ευρώ ανά έτος.

Ο λόγος οφέλους-κόστους της προστασίας όλων των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στη **Σκοτία** εκτιμάται ότι ξεπερνά το 7 σε κλίμακα 25 ετών. Αυτό σημαίνει ότι το όφελος, σε εθνικό επίπεδο, είναι επτά φορές μεγαλύτερο από το κόστος.

Ως μέρος της ευρύτερης οικονομικής και θεσμικής αξιολόγησης του Δικτύου NATURA 2000, στη **Γαλλία** υλοποιήθηκαν διάφορες μελέτες για να προσδιορισθούν τα οφέλη από το Δίκτυο σε συγκεκριμένες περιοχές. Σκοπός της αξιολόγησης υπήρξε ο προσδιορισμός του καθαρού κέρδους από τη διαχείριση της περιοχής Plaine de la Crau του Δικτύου. Το κέρδος εκτιμήθηκε στα περίπου 142 ευρώ/ha/έτος, το οποίο είναι επτά φορές υψηλότερο από το κόστος.

Σύμφωνα με μελέτη, στην **Ιρλανδία** το οικονομικό όφελος από την περιοχή Burren (περιοχή με εκτεταμένους ασβεστόλιθους και ορχιδέες) εκτιμήθηκε στα 64,6-67,93 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, ενώ το συνολικό κέρδος από τον εγχώριο τουρισμό ανέρχεται σε 1,47 ευρώ/ha/έτος. Το συνολικό ποσοστό ανταπόδοσης στην κρατική ενίσχυση στην περιοχή Burren εκτιμήθηκε συντηρητικά στο 353-383%, συμπεριλαμβάνοντας ή όχι τον τουρισμό και στο 235%, εάν λαμβάνονται

υπόψη όλα τα λειτουργικά έξοδα του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης και όλα τα άμεσα κόστη.

Η **Συμφωνία του Πράσινου Διαδρόμου του Κάτω Δούναβη** (LDGC) προβλέπει την αποκατάσταση 2.236 τετραγωνικών χιλιομέτρων της κοίτης πλημμύρων, παραποτάμων και συναφών οικοτόπων κατά μήκος του Δούναβη, ώστε να αντιμετωπισθούν οι πλημμύρες της περιοχής. Το συνολικό κόστος του έργου εκτιμήθηκε σε 50 εκατομμύρια ευρώ και θα αποφέρει 2.100 εκατομμύρια m³ αποθηκευτική δυνατότητα. Εξετάζοντας μόνο τη **Ρουμανία**, το ποσό είναι σαφώς μικρότερο από τη ζημία των 59 εκατομμυρίων ευρώ που προκάλεσαν πλημμύρες του 2010, ενώ εκτιμάται ότι η αποκατάσταση θα αποφέρει 112 εκατομμύρια ευρώ ετησίως από άλλες υπηρεσίες των οικοσυστημάτων, όπως η αλιεία, η δασοκομία, η κατακράτηση θρεπτικών, η αναψυχή.

Το 2009, στη **Φινλανδία**, η Υπηρεσία Φυσικής Κληρονομιάς (Natural Heritage Services-Metsähallitus) και το Φινλανδικό Ινστιτούτο Δασών (Finnish Forest Institute-Metla) υλοποίησαν, σε εθνικό επίπεδο, μελέτη των οικονομικών επιπτώσεων από τον τουρισμό στη φύση και άλλες δραστηριότητες συναφείς με το φυσικό περιβάλλον σε τοπικές οικονομίες. Η μελέτη περιλαμβάνει τις κύριες κρατικές φυσικές περιοχές (35 εθνικούς δρυμούς, πολλοί από τους οποίους ανήκουν στο Δίκτυο NATURA 2000), καθώς και 10 περιοχές αναψυχής. Σύμφωνα με τη μελέτη, το συνολικό ετήσιο κέρδος από τους επισκέπτες στους εθνικούς δρυμούς ανέρχεται σε 70,1 εκατομμύρια ευρώ και ενισχύει την τοπική απασχόληση, δημιουργώντας 893 εργατο-έτη. Γενικά, εκτιμάται ότι 1 ευρώ κρατικής επένδυσης στις προστατευόμενες περιοχές ανταποδίδει 20 ευρώ.

Άποψη από την κορυφή του Λακωνικού Ταύγετου, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμιν

- Να συμβάλει στην αντίληψη, εκτίμηση και προβολή του κοινωνικού και οικονομικού οφέλους μιας περιοχής του Δικτύου NATURA 2000. Υπό αυτή την άποψη, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στα οφέλη τα οποία αγνοούνται και δύσκολα μεταφράζονται σε νομισματικές μονάδες, όπως ο καθαρισμός του νερού, η αποθήκευση άνθρακα, η ρύθμιση πλημμύρων κ.λπ.
- Να παρακινήσει τους διαχειριστές των περιοχών και τις τοπικές αρχές στην υλοποίηση παρόμοιων ερευνών και στην προώθηση των αποτελεσμάτων τους, ώστε τα οφέλη από τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 να γίνουν γνωστά και αντιληπτά, τόσο στους εμπλεκόμενους φορείς, όσο και στο ευρύ κοινό.
- Να προωθήσει τη χρήση κοινής προσέγγισης στην ανάλυση κόστους-οφέλους, ώστε να είναι δυνατή η μεταφορά των αποτελεσμάτων σε μεγαλύτερη χωρική κλίμακα και να συμβάλει, επομένως, στον σχεδιασμό γενικής εικόνας της οικονομικής αξίας του Δικτύου NATURA 2000.

Επίσης, η μελέτη παρέχει συμβουλές για τον προσδιορισμό πιθανών ανταποδόσεων. Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες, το κόστος καταβάλλεται από έναν τομέα και το παραγόμενο όφελος καταλήγει σε άλλον. Αυτό πρέπει να μελετηθεί λεπτομερώς, ώστε να εισέλθει στην εξίσωση κόστους-οφέλους και να αντιμετωπισθεί δεόντως. Έτσι, η σύγκριση κόστους-οφέλους θα συμβάλει στη βελτίωση των υποβαλλόμενων αιτήσεων χρηματοδότησης από τα χρηματοδοτικά μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα καταδείξει την πραγματική κοινωνική και οικονομική αξία της διατήρησης και διαχείρισης των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000.

Η μέθοδος που περιέχει η μελέτη της ΕΕ έχει δοκιμασθεί σε πέντε περιοχές του Δικτύου σε όλη την ΕΕ, προκειμένου να διασφαλισθεί η πρακτική εφαρμογή της και είναι διαθέσιμη,

μαζί με άλλες σχετικές αναφορές, στο διαδίκτυο (http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm).

Επιλύοντας αντιπαραθέσεις σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000

Πολλές περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 καταλαμβάνουν χερσαίες και θαλάσσιες εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για σκοπούς εκτός της διατήρησης της φύσης (γεωργία, δασοκομία, αλιεία, αναψυχή και άλλες παραγωγικές ή μη δραστηριότητες). Η διαχείριση τέτοιων περιοχών αποτελεί πρόκληση για τους εμπλεκόμενους, καθώς απαιτεί τον συνδυασμό μέτρων διαχείρισης και υφιστάμενων χρήσεων γης. Αυτό, ορισμένες φορές μπορεί να οδηγήσει σε σύγκρουση μεταξύ των ιδιοκτητών ή χρηστών της έκτασης της περιοχής και των αρμόδιων αρχών. Ωστόσο, εάν διερευνηθούν εκ των προτέρων τέτοιες αντιπαραθέσεις είναι δυνατόν να αποφευχθούν ή να επιλυθούν εγκαίρως.

Η αντίληψη των μηχανισμών και αιτίων της αντιπαραθέσεως αποτελεί κύριο προαπαιτούμενο για την εύρεση εφαρμόσιμων λύσεων και την ανάπτυξη βιώσιμων διαχειριστικών πρακτικών. Έχοντας αυτό υπόψη, η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος υλοποίησε μελέτη για τη διερεύνηση του θέματος, η οποία έθεσε ως στόχους:

- την ανασκόπηση πιθανών πηγών αντιπαραθέσεων και υφιστάμενων στρατηγικών που εφαρμόζονται για την αντιμετώπισή τους,
- τον προσδιορισμό παραδειγμάτων καλών πρακτικών για τον συμβιβασμό χρήσεων γης εντός περιοχής του Δικτύου NATURA 2000,
- την οργάνωση συναντήσεων εργασίας με ομάδες εμπλεκόμενων για την ανταλλαγή απόψεων, με στόχο τη διασφάλιση της διαδικασίας σχεδιασμού ορθής διαχείρισης σε περιοχές του Δικτύου.

Κατάλληλα εργαλεία διαχείρισης για τη διαπραγμάτευση

Συζητώντας σχετικά με τη διαχείριση των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000, δύο κατηγορίες αντιπαραθέσεων εμφανίζονται συχνότερα. Η πρώτη σχετίζεται με την πραγματική διαχείριση της περιοχής και την ανάγκη συμβιβασμού των πολλών χρήσεων γης με τις απαιτήσεις της διατήρησης των προστατευόμενων ειδών και των οικοτόπων. Η δεύτερη αφορά στην οργάνωση της διαδικασίας σχεδιασμού της διαχείρισης της περιοχής. Προβλήματα συχνά δημιουργούνται διότι οι ιδιοκτήτες της γης και οι χρήστες θεωρούν ότι μπορούν να ασκήσουν μικρή μόνο επιρροή κατά τον

σχεδιασμό της διαχείρισης και ότι είναι αποκλεισμένοι από τη διαδικασία.

Στην πρώτη περίπτωση, η μελέτη κατέδειξε αρκετές πιθανές πηγές αντιπαράθεσης που συνδέονται με την καθημερινή διαχείριση. Αυτές ποικίλουν, από την ανησυχία για τους περιορισμούς στις υφιστάμενες χρήσεις γης και την ανεπαρκή αποζημίωση έως την ελλιπή πληροφόρηση.

Η αντιμετώπιση των αντιπαράθεσεων αυτών εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από τις πολιτικές και πρακτικές που εφαρμόζονται στο αντίστοιχο κράτος μέλος της ΕΕ. Η μελέτη προσδιόρισε τέσσερις παράγοντες, οι οποίοι κυρίως επηρεάζουν την ένταση της αντιπαράθεσης που ενδεχομένως να προκύψει:

- **Διαθεσιμότητα επαρκών κονδυλίων:** εξειδικευμένα και εύχρηστα οικονομικά κίνητρα και μέτρα αποζημίωσης θα πρέπει να διατίθενται για τη στήριξη των διαχειριστικών μέτρων ή των μεταβολών στις υφιστάμενες πρακτικές.
- **Εύκολες και αποτελεσματικές διαδικασίες διοίκησης:** απαιτούνται απλές διαδικασίες για την έκδοση άδειας και χρηματοδότηση της διαχείρισης με σαφή καθοδήγηση και υποστήριξη.
- **Ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών:** η νέα τεχνολογία είναι δυνατό να συμβάλει στην επίλυση αντιπαράθεσεων για τις χρήσεις γης. Συχνά, επίσης, οι χρήσεις γης και οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών.
- **Επαρκής επιστημονική γνώση:** είναι αναγκαία για την εκτίμηση της επίδρασης των διαφόρων χρήσεων γης στη βιοποικιλότητα και για την ανάπτυξη ορθών διαχειριστικών πρακτικών ή μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων.

Βέλτιστη διαδικασία σχεδιασμού της διαχείρισης

Η αποφυγή αντιπαράθεσεων εξαρτάται, επίσης σε μεγάλο βαθμό, από την ίδια τη διαδικασία σχεδιασμού της διαχείρισης. Αρκετές από τις καταγεγραμμένες αντιπαράθεσεις άρχισαν ή κλιμακώθηκαν από απλές διαφωνίες ή διαφορε-

τικές απόψεις, εξαιτίας ελλιπούς διαλόγου ή μη επαρκών συμβουλών. Η μελέτη προτείνει τα ακόλουθα μέτρα, ως ιδιαιτέρως αποδοτικά, για τη διασφάλιση επιτυχούς και αποτελεσματικής διαδικασίας:

- **Ορθή διοίκηση της περιοχής:** επιτρέπει στους κύριους εμπλεκόμενους να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για τη διαχείρισή της.
- **Συμμετοχή του κοινού:** η εξαρχής εμπλοκή και ο διάλογος με τους εμπλεκόμενους φορείς είναι βασικά στοιχεία και θα πρέπει να στηρίζονται σε σχετική ανάλυση.
- **Επικοινωνία και πληροφόρηση:** διαφοροποιημένη προσέγγιση επικοινωνίας που καλύπτει τα ενδιαφέροντα των διαφόρων κοινωνικών ομάδων και τις ανάγκες πληροφόρησης.
- **Παιδεία και εκπαίδευση:** οι ικανότητες επικοινωνίας και επίλυσης συγκρούσεων και αντιπαράθεσεων των ατόμων που φέρουν την ευθύνη σχεδιασμού και άσκησης της διαχείρισης είναι εξέχουσας σημασίας, καθώς συχνά ο σχεδιασμός της διαχείρισης αποτυγχάνει εξαιτίας των ανεπαρκών τους προσόντων.
- **Γνώση και επιστημονική τεκμηρίωση:** άρτια επιστημονική κατάρτιση και η ύπαρξη προγράμματος παρακολούθησης αποτελούν καίρια στοιχεία για την άσκηση της διαχείρισης.
- **Τομεακή και πολιτική ενσωμάτωση:** Το Δίκτυο NATURA 2000 πρέπει να αντανακλάται καλύτερα σε άλλες πολιτικές. Αντί να είναι το τελευταίο στοιχείο που ενσωματώνεται στον χωροταξικό σχεδιασμό της περιοχής θα πρέπει να θεωρείται ως ουσιώδες συστατικό στον χωροταξικό σχεδιασμό και στις στρατηγικές σχεδιασμού χρήσεων γης.
- **Εμπλοκή επαγγελματιών διαμεσολαβητών σε αντιπαράθεσεις:** η εμπλοκή ειδικών μπορεί να συμβάλει στην επίλυση προβλημάτων και στην εκτόνωση της έντασης μεταξύ των μερών.

Ο σχεδιασμός και η άσκηση της διαχείρισης των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 βρίσκονται ακόμα σε αρχικό στάδιο. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ακόμη χρόνος και δυνατότητα να υλοποιηθούν με ορθές διαδικασίες. Είναι, ωστόσο, σημαντικό, όσοι επιφορτίζονται με την ευθύνη της υλοποίησης να διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα, χρόνο και πόρους για να φέρουν σε πέρας, με διαφανή και ευέλικτο τρόπο, την αποστολή τους. Ο χρόνος και η προσπάθεια που θα επενδυθούν τώρα θα αποδώσουν αργότερα και θα οδηγήσουν σε βιώσιμα αποτελέσματα, τόσο για το Δίκτυο NATURA 2000, όσο και ευρύτερα για την κοινωνία.

Πηγή: NATURA 2000, Νο 29, Δεκέμβριος 2010
Προσαρμογή: Μιλτιάδης Σεφερλής

Κολχικός φασιανός (*Phasianus colchicus colchicus*), Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Προς μία ευρωπαϊκή κοινωνία της ανακύκλωσης

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ανακύκλωσης αποβλήτων

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ανακύκλωση των αποβλήτων αναπτύχθηκε τα τελευταία είκοσι έτη και επέφερε σημαντικές βελτιώσεις στη διαχείριση των αποβλήτων, χωρίς, ωστόσο, να καταφέρει να επιτύχει τη μείωση του όγκου τους, ο οποίος αυξάνεται, ακολουθώντας την οικονομική ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, κάθε έτος δύο δισεκατομμύρια τόνοι αποβλήτων παράγονται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, αναμένεται 45% αύξηση του όγκου των αποβλήτων το 2020, σε σχέση με το 1995.

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, η ανά κάτοικο και έτος παραγόμενη ποσότητα αστικών στερεών αποβλήτων ανέρχεται σε 441 κιλά, ποσότητα μικρότερη από τον Κοινοτικό μέσο όρο των 580 κιλών, η οποία όμως βαίνει συνεχώς αυξανόμενη (+22% κατά την οκταετία 1996-2003).

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος, η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει στη δημιουργία μιας «κοινωνίας της ανακύκλωσης», θέτοντας τρεις ειδικότερους στόχους:

- Μείωση της παραγωγής αποβλήτων και ιδιαίτερα των επικίνδυνων.
- Χρήση των παραγόμενων αποβλήτων ως πόρων, με ανάκτηση ή ανακύκλωση.
- Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων από τη διαχείριση των αποβλήτων.

Η επίτευξη των στόχων αυτών αποτελεί τη μόνη επιλογή για τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών μας. Οι τρεις στόχοι εντάσσονται στην αρχή που διέπει την πολιτική της βιώσιμης ανάπτυξης: «περισσότερη και καλύτερη ανακύκλωση, λιγότερη χρήση των φυσικών πόρων».

Λαμβάνοντας υπόψη το τεράστιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα για τη διάθεση των παραγόμενων αποβλήτων, είναι προφανής η σπουδαιότητα της πρόληψης παραγωγής και της ανακύκλωσης των αποβλήτων. Ειδικότερα, σύμφωνα με μελέτη που εκπονήθηκε από το ΥΠΕΚΑ το 2005, σε όλη την ελληνική επικράτεια, υπήρχαν 2.626 Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ). Από το 2005, άρχισε η αποκατάστασή τους, αρχικά των 2.081 ΧΑΔΑ και στη συνέχεια των υπολοίπων 545.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, το 2008, λόγω της ανάγκης άμεσης αποκατάστασης των ΧΑΔΑ και της καταδίκης της Ελλάδας από το ΔΕΚ για την παράνομη λειτουργία τους, συστάθηκε, με Απόφαση Πρωθυπουργού, «Διυπουργική Επιτροπή για την Εκπόνηση και Παρακολούθηση Εφαρμογής Ολοκληρωμένου Προγράμματος Διαχείρισης των Στερεών Αποβλήτων», η οποία, με πρόεδρο τον Υφυπουργό Εσωτερικών και σε συνεργασία με τις Περιφέρειες της χώρας, ανέλαβε την εποπτεία του Προγράμματος Αποκατάστασης των ΧΑΔΑ. Καθώς έως σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν ΧΑΔΑ, θεωρείται βέβαιη, στο άμεσο μέλλον, η επιβολή ημερήσιου προστίμου στη χώρα για κάθε ΧΑΔΑ, από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι βασικές αρχές της ανακύκλωσης

Ο βασικός άξονας της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τα απόβλητα είναι η μείωση παραγωγής τους. Η μείωση αυτή συνδέεται με την παραγωγική διαδικασία, καθώς και με την αυξημένη αποτελεσματικότητα στη χρήση των πόρων.

Το 6ο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο καλύπτει τη χρονική περίοδο 2002-2012 και θέτει τους στόχους της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής, δίνει κυρίαρχη θέση στη διαχείριση των αποβλήτων, ενώ τρεις ακόμη βασικοί στόχοι, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η προστασία των υδάτων και η προστασία του εδάφους, συνδέονται άμεσα και επηρεάζονται από την πολιτική για τα απόβλητα.

Στις βασικές αρχές διαχείρισης των αποβλήτων, οι οποίες απορρέουν από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και καθορίζουν τις επιλογές των κρατών μελών για τη διαχείριση των αποβλήτων, περιλαμβάνονται:

- Η αρχή της ιεράρχησης σύμφωνα με την οποία προτεραιότητα έχει η πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων, ακολουθεί η επαναχρησιμοποίηση με ανακύκλωση και ανάκτηση, ενώ ως λιγότερο επιθυμητή μέθοδος χαρακτηρίζεται η υγειονομική ταφή.
- Η αρχή της πρόβλεψης του κύκλου ζωής του προϊόντος που απαιτεί από το αρχικό στάδιο του σχεδιασμού ενός προϊόντος να λαμβάνεται μέριμνα για την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων και για την ανακύκλωσή του.

1. Η Οδηγία-Πλαίσιο για τα απόβλητα 2006/12

Η ανακύκλωση των αποβλήτων ρυθμίζεται από την Οδηγία-Πλαίσιο για τα απόβλητα 2006/12, η οποία, μεταξύ άλλων, καθορίζει την αδειοδοτική διαδικασία για τη διάθεση και την ανάκτηση των αποβλήτων. Η Οδηγία παρέμεινε σε ισχύ έως τις 12.12.2010, οπότε και αντικαταστάθηκε από τη νέα Οδηγία-Πλαίσιο 2008/98.

2. Η νέα Οδηγία-Πλαίσιο 2008/98

Η νέα Οδηγία-Πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98 ενοποιεί και εκσυγχρονίζει την υφιστάμενη νομοθεσία, δίδοντας, παράλληλα, ιδιαίτερη έμφαση στην ανακύκλωση και ανάκτηση των αποβλήτων.

Ειδικότερα:

- Αποσαφηνίζει τους ορισμούς «ανακύκλωση» και «ανάκτηση».
- Εισάγει τη «διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού», σύμφωνα με την οποία, οι επιχειρήσεις που διαθέτουν προϊόντα στην αγορά, αναλαμβάνουν την οικονομική ευθύνη για δραστηριότητες που αφορούν στην πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή σε άλλες μορφές ανάκτησης για τα απόβλητα που παράγονται από τη χρήση των προϊόντων τους. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις οφείλουν να πληροφορούν το κοινό για τον βαθμό στον οποίο το προϊόν μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί ή να ανακυκλωθεί.
- Ζητά από τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν: α) τον σχεδιασμό των προϊόντων κατά τρόπο ώστε να μειώνονται οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και η δημιουργία αποβλήτων κατά τη διαδικασία παραγωγής και χρήσης τους και β) την ανάπτυξη, παραγωγή και εμπορία προϊόντων που είναι κατάλληλα για πολλαπλές χρήσεις, ανθεκτικά από τεχνική άποψη και, αφού καταστούν απόβλητα, κατάλληλα για ορθή και ασφαλή ανάκτηση και διάθεση συμβατή με το περιβάλλον.
- Ιεραρχεί τις μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων: α) πρόληψη, β) προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση και ε) διάθεση.
- Απαιτεί από τα κράτη μέλη: α) να επιλέγουν μεθόδους διαχείρισης που επιφέρουν το βέλτιστο δυνατό αποτέλεσμα από περιβαλλοντικής άποψης, όπως μεθόδους επεξεργασίας που συνοδεύονται από υψηλά ποσοστά ανάκτησης υλικών ή ενέργειας και β) να καταρτίζουν προγράμματα πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων, τα οποία να λαμβάνουν υπόψη ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων και των υλικών.
- Θέτει στα κράτη μέλη συγκεκριμένους στόχους έως το 2020: α) αύξηση, τουλάχιστον στο 50% κατά βάρος, της προετοιμασίας για την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των υλικών αποβλήτων, όπως το χαρτί, το μέταλλο,

το πλαστικό και το γυαλί από νοικοκυριά και ενδεχομένως άλλης προέλευσης, στον βαθμό που τα απόβλητα αυτά είναι παρόμοια με τα απόβλητα των νοικοκυριών και β) αύξηση, τουλάχιστον στο 70% κατά βάρος της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και ανάκτηση άλλων υλικών, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών υγειονομικής ταφής όπου γίνεται χρήση αποβλήτων για την υποκατάσταση άλλων υλικών, μη επικίνδυνων αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, εξαιρουμένων των υλικών που απαντούν στη φύση και τα οποία ορίζονται στην κατηγορία 17 05 04 του καταλόγου αποβλήτων.

- Απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν: α) την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης διαχείρισης αποβλήτων στην οικεία γεωγραφική ενότητα, β) τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τη βελτίωση της προετοιμασίας προς επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση και διάθεση των αποβλήτων και γ) αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο το σχέδιο θα υποστηρίξει την υλοποίηση των στόχων και των διατάξεων της νέας Οδηγίας-Πλαίσιο.

3. Η Οδηγία 94/62 για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασιών

Η Οδηγία 94/62, η οποία τροποποιήθηκε μεταγενέστερα από τις Οδηγίες 2004/12 και 2005/20, αφορά στις συσκευασίες που διατίθενται στην αγορά και στα απορρίμματα συσκευασίας, είτε έχουν χρησιμοποιηθεί, είτε προέρχονται από βιομηχανίες, εμπόριο, γραφεία, καταστήματα, υπηρεσίες, νοικοκυριά ή οποιαδήποτε άλλη πηγή, ανεξάρτητα από το υλικό τους. Τα κράτη μέλη οφείλουν, αφενός να λάβουν μέτρα πρόληψης παραγωγής απορριμμάτων συσκευασίας, αφετέρου να αναπτύξουν συστήματα επαναχρησιμοποίησης των συσκευασιών.

Η Οδηγία 94/62 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Νόμο 2939/2001 και τροποποιήθηκε με τον Νόμο 23854/2010. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΚΑ, το 2007 η

ανακύκλωση των οικιακών απορριμμάτων, ανήλθε στο 24% του συνόλου των απορριμμάτων, από το 6% που ήταν το έτος 2004, ενώ το μέσο επίπεδο ανακύκλωση των 15 παλαιότερων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται στο 33%.

Έως το 2011 η Ελλάδα οφείλει να επιτύχει τους ακόλουθους στόχους:

1. Ανάκτηση ή αποτέφρωση του 60% κατά βάρος των απορριμμάτων συσκευασίας σε εγκαταστάσεις αποτεφρώσεως απορριμμάτων με ανάκτηση ενέργειας.
2. Ανακύκλωση του 25% έως 45% κατά βάρος όλων των υλικών συσκευασίας που περιέχονται στα απορρίμματα συσκευασίας.
3. Ανακύκλωση του 55% έως 80% κατά βάρος των απορριμμάτων συσκευασίας
4. Ανακύκλωση για υλικά που περιέχονται σε απορρίμματα συσκευασίας:
 - 60% κατά βάρος για το γυαλί, το χαρτί και το χαρτόνι
 - 50% κατά βάρος για τα μέταλλα
 - 22,5% κατά βάρος για τα πλαστικά
 - 15% κατά βάρος για το ξύλο

4. Το εθνικό νομικό πλαίσιο για την ανακύκλωση

Ο Νόμος 2939/2001 «Συσκευασίες και Εναλλακτική διαχείρισης των συσκευασιών και άλλων προϊόντων - Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και άλλων προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ) και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 23854/2010, καθορίζει:

- Τις ευθύνες των διαχειριστών συσκευασιών και «άλλων προϊόντων». Ως «άλλα προϊόντα» νοούνται τα οχήματα, καταλύτες οχημάτων, ελαστικά οχημάτων, ορυκτέλαια, μπαταρίες και συσσωρευτές, ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, υλικά τηλεπικοινωνιών, υλικά εκσκαφών και κατεδαφίσεων, έντυπο υλικό, είδη επίπλωσης κ.λπ.

- Τους όρους και τις προϋποθέσεις για την οργάνωση συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών. Ως αρχές τίθενται η πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, η επαναχρησιμοποίηση-ανακύκλωση, η ανάκτηση ενέργειας και η προβολή προς τους χρήστες και καταναλωτές.

Συγκεκριμένα, οι διαχειριστές συσκευασιών και άλλων προϊόντων υποχρεούνται, είτε να οργανώσουν ατομικά συστήματα, είτε να συμμετέχουν σε συλλογικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης, αφού προηγουμένως λάβουν έγκριση των συστημάτων αυτών από την αρμόδια αρχή.

Τα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης αποβλέπουν:

- α) στην επιστροφή των αποβλήτων συσκευασιών και άλλων προϊόντων από τον καταναλωτή ή τον άλλο τελικό χρήστη, ώστε αυτά να διοχετεύονται προς τις πλέον ενδεδειγμένες εναλλακτικές λύσεις διαχείρισης αποβλήτων,
- β) στην αξιοποίηση των συλλεγομένων αποβλήτων με τη χρησιμοποίηση καθαρών τεχνολογιών.

Τα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης:

- α) σχεδιάζονται με τρόπο ώστε να αποφεύγονται εμπόδια στο εμπόριο ή στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό και
- β) λαμβάνουν υπόψη τις απαιτήσεις για προστασία του περιβάλλοντος, της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών, καθώς και των δικαιωμάτων του βιομηχανικού και εμπορικού απορρήτου.

Τα συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης λαμβάνουν οποιαδήποτε νομική μορφή, όπως εταιρείες (Ε.Π.Ε, Δ.Ε κ.λπ.), συνεταιρισμοί, κοινοπραξίες κ.ά. Κάθε σύστημα ατομικής ή συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης λαμβάνει έγκριση από τον ΕΟΕΔΣΑΠ. Έως την έναρξη λειτουργίας του ΕΟΕΔΣΑΠ, τον Μάιο 2009, η έγκριση δινόταν από τον Υπουργό ΠΕΚΑ, μετά από εισήγηση της Επιτροπής Παρακολούθησης της Εναλλακτικής Διαχείρισης. Η οργάνωση και λειτουργία του ΕΟΕΔΣΑΠ ρυθμίζονται με τα Π.Δ. 99/2008 και

170/2008. Ειδικές προβλέψεις ισχύουν για τα νησιά και τις απομακρυσμένες περιοχές. Ο ενδιαφερόμενος διαχειριστής καταβάλλει χρηματική εισφορά στο σύστημα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης.

Με αποφάσεις του Υπουργού ΠΕΚΑ, έως σήμερα έχουν εγκριθεί τα ακόλουθα συστήματα για τις συσκευασίες:

- Α) **Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης «ΣΣΕΔ-ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ».** Το σύστημα απευθύνεται σε όλους όσους διαχειρίζονται συσκευασίες και εξασφαλίζει την ισότιμη και ελεύθερη συμμετοχή τους. Μέτοχος του συστήματος είναι, σε υψηλό ποσοστό, η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συμμετέχουν 1.070 υπόχρεες εταιρείες, οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μερίδιο της ελληνικής αγοράς. Σήμερα, στη χώρα λειτουργούν 14 Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) και εκτιμάται ότι έχουν δημιουργηθεί περισσότερες από 1.000 νέες θέσεις εργασίας.
- Β) **Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης «Κέντρο Εναλλακτικής Περιβαλλοντικής Διαχείρισης Α.Ε.» ΚΕΠΕΔ Α.Ε.** Το σύστημα αφορά σε συσκευασίες ορυκτελαίων και είναι πανελλαδικής εμβέλειας. Με αυτό έχουν συμβληθεί 120 υπόχρεες εταιρείες.
- Γ) **Ατομικό σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών της ιδιωτικής ετικέτας και εισαγωγής προϊόντων «ΑΒ Βασιλόπουλος».** Το συγκεκριμένο σύστημα χρησιμοποιεί Αυτόματα Μηχανήματα όπου ο καταναλωτής επιστρέφει τις μεταλλικές, πλαστικές, γυάλινες και χάρτινες συσκευασίες και λαμβάνει ένα εγγυοδοτικό αντίτιμο ή προσφέρει το εγγυοδοτικό αντίτιμο υπέρ του συλλόγου «Το Χαμόγελο του Παιδιού». Το ποσοστό ανακύκλωσης των συσκευασιών ιδιωτικής ετικέτας ανέρχεται σε 50,9%.

Για την εφαρμογή του Ν. 2939 εκδόθηκαν, έως σήμερα τα ακόλουθα Προεδρικά Διατάγματα και εγκρίθηκαν, με αποφάσεις του Υπουργού ΠΕΚΑ, τα ακόλουθα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης άλλων προϊόντων:

Χρησιμοποιημένα ελαστικά οχημάτων

- Π.Δ. 109/2004 για την εναλλακτική διαχείριση των χρησιμοποιημένων ελαστικών οχημάτων.
- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Μεταχειρισμένων Ελαστικών «ECO-ELASTICA». Στο σύστημα συμμε-

τέχουν 61 εισαγωγείς ελαστικών και 53 εισαγωγείς οχημάτων που αντιπροσωπεύουν το 97% των εισαγομένων ελαστικών στη χώρα μας. Η συλλογή των μεταχειρισμένων ελαστικών γίνεται απευθείας από τα σημεία συλλογής και τα ελαστικά, είτε ανακυκλώνονται ως τρίμμα ελαστικού, είτε συν-αποτεφρώνονται σε κλιβάνους τσιμεντοβιομηχανιών. Λειτουργούν τέσσερις μονάδες κοκκοποίησης ελαστικού και μία μονάδα ενεργειακής αξιοποίησης (TITAN). Το ποσοστό ανακύκλωσης (τρίμμα ελαστικού και ενδιάμεσα προϊόντα τεμαχισμού) ανέρχεται στο 74%.

Λιπαντικά έλαια

- Π.Δ. 82/2004 για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων λιπαντικών ελαίων.
- Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων Λιπαντικών Ελαίων «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Α.Ε. – ΕΛ.ΤΕ.ΠΕ. Α.Ε.». Στο σύστημα έχουν συμβληθεί 85 υπόχρεες εταιρείες, οι οποίες καλύπτουν το 98,5% της συνολικής αγοράς των λιπαντικών. Πανελλαδικά, λειτουργούν 25.000 σημεία συλλογής αποβλήτων λιπαντικών ελαίων.

Οχήματα τέλους κύκλου ζωής

- Π.Δ. 116/2004 για την εναλλακτική διαχείριση των οχημάτων τέλους κύκλου ζωής (ΟΤΚΖ). Εναρμονίζει την ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2000/53. Το αργότερο έως την 1.1.2015 για όλα τα οχήματα τέλους κύκλου ζωής τίθεται στόχος η επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση να αυξηθούν στο 95% κατά μέσο βάρος ανά όχημα και ανά έτος και η επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση να αυξηθούν τουλάχιστον στο 85%.
- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Οχημάτων Ελλάδας «ΕΔΟΕ Α.Ε.». Στο σύστημα συμμετέχει το σύνολο των εισαγωγέων αυτοκινήτων και έως σήμερα έχουν δημιουργηθεί 28 Κέντρα Παράδοσης ΟΤΚΖ σε 19 νομούς της χώρας, ενώ προβλέπεται άμεσα η δημιουργία κέντρων σε άλλους 10 νομούς. Το ποσοστό ανακύκλωσης των ΟΤΚΖ ανέρχεται σε 82,4%.

Ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές

- Αρχικά εκδόθηκε το Π.Δ. 115/2004 για την εναλλακτική διαχείριση των χρησιμοποιημένων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, εναρμονίζοντας την ελληνική νομοθεσία προς τις Οδηγίες 91/157, 93/86 και 98/101 για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν επικίνδυνες ουσίες. Το 2010, το συγκεκριμένο Π.Δ. καταργήθηκε με την έκδοση της ΚΥΑ 41624/2057/Ε103/2010 «Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών σε συμμόρφωση με τις διατάξεις των Οδηγιών, 2006/66/ΕΚ σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και με την κατάργηση της Οδηγίας 91/157/ΕΟΚ και 2008/103/ΕΚ για την τροποποίηση της Οδηγίας 2006/66/ΕΚ

σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, όσο αφορά την τοποθέτηση ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών στην αγορά». Η ΚΥΑ υπογράφεται από τους υπουργούς Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, και Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Φορητών Ηλεκτρικών Στηλών και Συσσωρευτών ΣΣΕΔΦΗΣΣ. Στο σύστημα, το οποίο έχει μετονομασθεί σε «ΑΦΗΣ», έχουν προσχωρήσει 130 υπόχρεες εταιρείες, που αντιστοιχούν στο 97% των υπόχρεων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά. Η συλλογή των χρησιμοποιημένων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών γίνεται από συγκεκριμένα σημεία συλλογής, έχουν τοποθετηθεί 16.150 κάδοι περίπου σε όλη τη χώρα και μεταφέρονται προς ανακύκλωση σε εργοστάσια του εξωτερικού.
- Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσσωρευτών «ΣΥ.ΔΕ.ΣΥΣ Α.Ε.». Στο σύστημα συμμετέχουν 228 παραγωγοί και εισαγωγείς συσσωρευτών, οι οποίοι καλύπτουν περίπου το 90% των υπόχρεων διαχειριστών. Τα σημεία συλλογής του συστήματος ανέρχονται σε 2.610 σε όλη τη χώρα.

Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός

- Π.Δ. 117/2004 για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 15/2006. Τα συγκεκριμένα Π.Δ. εναρμονίζουν την ελληνική νομοθεσία προς τις Οδηγίες 2000/96, 2002/96 και 2003/18, σχετικά με τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και με την Οδηγία 2000/95, σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικινδύνων ουσιών σε είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.
- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) «ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Α.Ε.». Στο σύστημα συμμετέχουν 616

εταιρείες, ενώ για την οργάνωση δημοτικών σημείων συλλογής έχουν υπογραφεί συμβάσεις συνεργασίας με 187 Δήμους σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Τα ΑΗΗΕ που συλλέγονται, μεταφέρονται μέσω αδειοδοτημένων εργολάβων στη μονάδα επεξεργασίας της ΕΚΑΝ Α.Ε. στους Αγίους Θεοδώρους Κορινθίας, για ανακύκλωση και αξιοποίηση.

- Απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων.

Με μεγάλη καθυστέρηση, τον Αύγουστο του 2010, εκδόθηκε η ΚΥΑ 36259/1757/Ε103 «Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις» (ΑΕΚΚ). Η ΚΥΑ, που υπογράφεται από τους υπουργούς Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, και Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1312/Β/24.8.2010.

Συμπέρασμα

Παρά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και την πρόοδο που υπήρξε την τελευταία πενταετία, η ανακύκλωση των αποβλήτων στη χώρα μας δεν βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Απαιτείται συστηματικότερη ενημέρωση του κοινού για την πρόληψη παραγωγής και για την ανακύκλωση αποβλήτων, αλλά και καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης προς τους φορείς διαχείρισης και ανακύκλωσης. Ο συνδυασμός υιοθέτησης από την πολιτεία νέων τεχνολογιών διαχείρισης αποβλήτων και επιτάχυνσης έγκρισης συστημάτων ανακύκλωσης, μαζί με την μεθοδική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία για τη δημιουργία «κουλτούρας ανακύκλωσης», θα οδηγήσουν στην επίτευξη, για τη χώρα μας, του ευρωπαϊκού στόχου της «κοινωνίας της ανακύκλωσης».

Αγγελική Καλλία - Αντωνίου

Διδάκτωρ Νομικής, Δικηγόρος

Εμπειρογνώμων Δικαίου Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

1971 - 2011

40 έτη από την υπογραφή της Σύμβασης Ραμσάρ

Τα 40 έτη από την υπογραφή της στην πόλη Ραμσάρ του Ιράν, στις 2 Φεβρουαρίου 1971, γιορτάζει φέτος η Σύμβαση για τους Υγροτόπους. Η Σύμβαση Ραμσάρ αποσκοπεί στην προστασία και συνετή χρήση όλων των υγροτόπων, μέσω τοπικών και εθνικών δράσεων και διακρατικής συνεργασίας, ως μια συνεισφορά στην αειφόρο ανάπτυξη των φυσικών πόρων του Πλανήτη.

Στη Σύμβαση περιλαμβάνονται 1.524 υγρότοποι, συνολικής έκτασης 520 εκατομμυρίων στρεμμάτων περίπου. Στη χώρα μας, βάσει της Σύμβασης Ραμσάρ, έχουν ορισθεί 10 Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας: Δέλτα Έβρου, Λίμνη Ισμαρίδα - Λίμνη Βιστονίδα - Λιμνοθάλασσα Πόρτο Λάγος και γύρω λιμνοθάλασσες, Δέλτα Νέστου και γύρω λιμνοθάλασσες, Λίμνη Κερκίνη, Λίμνες Βόλβη και Κορώνεια, Δέλτα Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα, Λίμνη Μικρή Πρέσπα, Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου και Λιμνοθάλασσα Κοτύχι - Δάσος Στροφυλιάς.

Στις δράσεις εορτασμού των 40 ετών, περιλαμβάνονται η δημιουργία λογοτύπου, η ηλεκτρονική έκδοση ενός αναμνηστικού τρίγλωσσου 32σέλιδου με το ιστορικό, την εξέλιξη, τα επιτεύγματα, αλλά και τους μελλοντικούς στόχους της Σύμβασης, καθώς και η οργάνωση ειδικών εκδηλώσεων στην πόλη Ραμσάρ του Ιράν (Μάρτιος 2011) και στη Γενεύη της Ελβετίας (Μάιος 2011). Παράλληλα, 12 καίρια μηνύματα (key messages) σχετικά με τη Σύμβαση και τους υγροτόπους έχουν διαμορφωθεί με στόχο την προβολή και προώθησή τους έως τις 2 Φεβρουαρίου 2012.

12 Μηνύματα της Σύμβασης Ραμσάρ

- Σύμβαση Ραμσάρ - 40 χρόνια φροντίδας για τους υγροτόπους
- Οι υγρότοποι μας στηρίζουν
- Συνετή χρήση των υγροτόπων εδώ και τώρα
- Υγρότοποι - Σημεία αιχμής για τη βιοποικιλότητα
- Υγρότοποι για το νερό και νερό για τους υγροτόπους
- Παγκόσμιο δίκτυο υγροτόπων για τη στήριξη ανθρώπου και φύσης
- Υγρότοποι. Τμήμα του κύκλου του άνθρακα - Να μην καταστραφούν
- Υγρότοποι και αστικοποίηση
- Υγρότοποι. Παγκόσμια περιουσία ζωτικής σπουδαιότητας
- Υγιείς υγρότοποι. Για υγιείς ανθρώπους, για διατήρηση της ζωής
- Υγρότοποι και βιομηχανίες εξόρυξης - Τι διακυβεύεται;
- Υγρότοποι, αναψυχή, τουρισμός - Ανάσα καθαρού αέρα

Τέλος, μια σειρά δράσεων και σχετικών εκδηλώσεων που έχουν προγραμματισθεί σε πολλές χώρες για τον εορτασμό των 40 ετών της Σύμβασης, αποσκοπούν να φέρουν τους υγροτόπους και τα θέματα που τους αφορούν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

Αναλυτική πληροφόρηση για τις προγραμματισμένες δράσεις και εκδηλώσεις εορτασμού παρέχονται στον ιστότοπο της Σύμβασης (www.ramsar.org).

Κατερίνα Μπόλη

Α Μ Φ Ι Β Ι Ο Ν

Τεύχος 91

Διμηνιαία έκδοση του ΕΚΒΥ ISSN 1106 - 3866

Κωδικός εντύπου: 2661

Ταχυδρομική διεύθυνση: Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων

14ο χλμ Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 570 01 Θέρμη.

Τ.Θ. 60394 - Τηλ. 2310 473320 - Φαξ: 2310 471795

E-mail: mariak@ekby.gr

Υπεύθυνη Έκδοσης: Μαρία Κατσακιώρη

Συντακτική Επιτροπή: Ευτυχία Αλεξανδρίδου, Αντώνης Αποστολάκης,

Μαρία Κατσακιώρη, Κατερίνα Μπόλη, Σπύρος Ντάφης,

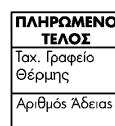
Δημήτρης Παπαδήμος, Μιλτιάδης Σεφερλής, Βασιλική Τσιαούση

Φωτογραφία εξωφύλλου: Δάσος στην περιοχή Ασπροποτάμου

Τρικάλων, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Φωτοστοιχειοθεσία - Επιμέλεια έκδοσης: ANIMA GRAPHICS

Φραγκίνη 9, 546 24 Θεσσαλονίκη

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο του περιεχομένου του ΑΜΦΙΒΙΟΝ μόνο εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή.

